

CHYBIAĆ (31) *vb impf*

chy- (25), chi- (6).

inf chybiać (2). ◇ *praes 1 sg* chybiám (6). ◇ *2 sg* chybiášz (1). ◇ *3 sg* chybiá (10). ◇ *3 pl* chybiają (4). ◇ *praet 2 sg m* chybiáłeś (1). ◇ *3 sg f* chybiała (1). *n* chybiało (1). ◇ *3 pl m pers* chybiali (1). ◇ *imp 2 sg* chybiâj (1). ◇ *3 sg* niech chybiá (1). ◇ *con 3 sg n* by chybiało (1). ◇ *part praes act* chybiając (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. Nie trafiać do celu; aberrare *Mącz, Cn; errare Mącz; deerrare, deviare Cn* (17) :

a. *O pociskach, ciosach: pudłować; in falsum iacere tela, praeter scopum iacere Cn* (5) : *Telum errat, vel aberrat, Chybia. Mącz 108a.*

chybiać czego (3): Profto iáko owi ftrzelcy ktorzy do dżikiego mężá ftrzeláiącz/ telko iedną drogą trefiáią w ferce/ á tyliąc tych drog ieft/ ktoremi chybiáią nietelko fercá/ ále y wżytkiey tarczey. *GórnDworz li6; PaprUp Av. Cf Zwrot.*

Zwrot: »chybiać szyje« = *nie zabijać* (1): poki chybia fzyie Oná/ co iedną kołą/ chude z pány bije. *GrabowSet B4v.*

W przen (1) : *Abowiem vćciwa prawdá nie potrzebuie áni poštawek żadnych/ ani vmizgánia żadnego/ [...] iedno iáko ciełlá fiekierá raz w raz/ á nigdy nie chybiáć RejZwierc 83v.*

b. *Zbaczać, błędzić, mylić drogę* (12) : *Erro, Błądzę. Chibiam. Mącz 108a.*

Zwrot: »chybiać drogi, z drogi« (1 : 1): *Aberro, Vftępuyę dáleko z drógi chybiám/ Błądzę/ Nietráfiám. Mącz 108b; Zna to Mołkwićin/ zna Tátárzyn írogi/ Gdy chybia drogi. ModrzBazStryj ¶2v.*

Przen: Tracić orientację, zbaczać z właściwej drogi postępowania (7) :

chybiać z czego (1): *Bo Poetowie oni kiedy co pińáli/ Folguiąc ozdobie słow z gościńcá chybiali. StryjWjaz A3.*

Zwroty: »chybiać brodu« (4): *RejWiz 28v, 100v; W żadney íprawie pocżćiwey nie chybiáią brodu. PaprPan R4; KochFr 21.*

»nie chybiać celu« (1): *Ktorego lutnia/ y głos bálłámowny Nie zginie z laty/ y nie chybia celu SzarzRyt B4.*

»chybiać mostu« (1): *iż ia wolę kto mowi po profu/ A w proftości nie chybia świętey prawdy moštu StryjKron 567.*

a. *Omijać, okręzać, nie dotykać [czego]* (2) : *RejZwierc 107; iż każdy co płynie od Kánaryińkich wyśpow do album caput/ nie może chybiáć brzegow Afryki lewą ítroną. BielKron 449v.*

2. Odstępować od prawidła, wzoru, niewłaściwie postępować, być w błędzie, mylić się; peccare *Mącz, Cn; errare Calep; aberrare a proposito Cn* (10) : *Niedzýw Ludzom yż chybiayá Gdyż y Swieczj omyláią RejKup y6v; Pecco, Grześzę/ Wyftępuyę/ Chibiam/ Mylę. Mącz 285c; Calep 372a; iákoby wżytko było profu/ y pod liniá y íznurem woley Bożey/ y práwá od niego dánego/ á nic nie chybiáło áni ná tę ítronę áni ná owę. SkarKaz 310a.*

chybiać czego (2): *Zwycżay dobry á ktemu pobożna vftáwá Wywroćiły niecnotę/ iż chybiáłá práwá. ModrzBaz 5; CiekPotrŚredz)?(4.*

chybiać w czym (1): *Iuż temu wierz nie chybiám w tym powieściá moią PaprPan N3v.*

Zwrot: »chybiać rzeczą« (1): Hallucinor, Podmawiam fie/ omylam fie/ Chibiam rzeczą. *Mącz* 152d.

a. Nie być podobnym (2) :

chybiać kogo (1): Haec a te non multum abludit imago, Ten obras yeftci małem podobny/ nie dąleko cie chybia. *Mącz* 199a.

chybiać czego (po przeczeniu) (1): przy niey wielka cnotą/ Ktora namniey niechybia bogątego złotą. *SapEpit* A3.

3. Zawodzić, wprowadzać w błąd; oszukiwać; decollare, fallere Cn (2) : Ut falsus animi est, O chybia dąleko. *Mącz* 117a; Biorą drudzy miarę przez cień Wieże álbo muru/ iáko dąleko ma kopác pod mur albo párkan/ ale to chybia/ gdyż fie cień częfto odmienia. *BielSpr* 63.

4. Nie przypadać w udziale, omijać; praeterire Vulg [kogo] (1) : Nie omieſzkaway łobie cząfu wełolego/ áni cie niech chybia pożytek dobrej pożądlivoſci. *BudBib Eccli* 14/14.

5. Brakować (1) :

Fraza:»mało co chybiało« (1): Tantum non, Máło co chibiáło/ máłem tilkieſz. *Mącz* 440d.

Synonimy: 1. b. błądzić, mijać; 2. błądzić, grzeszyć; mylić się, omylać się, występować; 5. nie dostawać.

Formacje pochodne cf CHYBIĆ.

Cf **CHYBIAJĄCY**, CHYBIANIE